

Előszó

A Gyulafehérvári Papnevelde alapításának 250. jubileumi évében a *Studia Theologica Transsylvaniensia* ötödik számával is jelentkezünk. Kötelességünknek éreztük, hogy ebben az évben a teológiai tanárok kutatómunkáinak eredményeiből többet és változatosabb anyagot kínáljunk fel olvasóinknak.

Bár Papnevelő Intézetünk jubileuma nem mindennapi esemény, mégis csak egy kis szelete Egyházunk történelmének. Mégsem mindegy azonban, hogy mi hogyan éljük át, oktatói és kutatói munkánkkal mennyiben alapozzuk meg és építjük a jelent és a jövőt. Itt és most egyháztörténelmünknek csak szemlélői vagy cselekvői vagyunk-e? A helyes szemléletmód kialakításában sok függ attól, hogy milyen megközelítésben mérlegeljük a jubiláló Intézet történetét, mit veszünk észre abban: csak a hiányosságokat és a hibákat, avagy az évszázado-kon keresztül megvalósított eredményeket. Ennek megfelelően, nem-csak ítéletünk lesz negatív vagy pozitív beállítottságú, hanem szemé-lyiségünket is befolyásolja a lehangoltság vagy az emelkedettség irányában. Így vagyunk a történelem (egyháztörténelem) minden ese-ményének és szereplőinek vizsgálatával, vagy egyszerűen a tárgyalandó témák kiválasztásával kapcsolatosan is.

Jelen Stúdia számunkban inkább egyháztörténelmi és egyházjogi tanulmányokat forgathat kezében az olvasó, de izgalmas liturgikus munkával is találkozók.

Dobszay László teológiai szakértelemmel és nagy hozzá-értéssel vizsgálja az Evangéliumnak a liturgiában betöltött szerepét. Marton József – erdélyi történelmi tényeket is belevéve – teológiailag próbálja megalapozni a helyes keresztényi történelem-szemléletet, majd a 20. században élt, működött és mártírhalált halt két gyulafehérvári teológiai tanárnak élettörténetét mutatja be. Egészen aktuális kérdés kerül terítékre Kerekes Lászlónak a „Nemzeti plébániák és kulturális javaink” című dolgozatában, amely nemcsak a külföldi szórványba került hazánkfiainak lényegbevágó ügye,

hanem a szűkebb régiókban élő nemzetiségeknek is. Hasonlóan, szórványaink lelkipáspásztoráció ügye is egyházmegye szintű gondná vált. A „belmisszió a Gyulafehérvári Érsekség szórványaiban” című tanulmány egy tapasztalt és aggódó lelkipáspásztorról árulkodik. Szerzője Lestyán Ferenc. Több munkát a „krízisek” címen foglalhatnánk össze. Ma sokan egyre inkább a társadalom alapsejtjének, a házasságnak a válságáról beszélnek. Nem árt, ha odafigyelünk azokra a pszichológiai tényezőkre, amelyek eleve érvénytelenítik a keresztény házasságokat; vagy a modern társadalomban azokra az egyre inkább tapasztalt szerkezeti változásokra, amelyek nem hagyják érintetlenül a házasság intézményét – csendül ki Holló László és Kerekes László tanulmányából.

A Studia jelen számának szerzőivel együtt nézzünk szembe őszintén a tényekkel – az egyházban hol helyesen, hol helytelenül megvalósított reformokkal, de még inkább az egyházat kívülről ért eszmei és nyílt támadásokkal –, hogy az adott társadalmi körülmények között Isten akarata szerint élhessünk. Azt sem fölösleges tudomásul vennünk, hogy keresztény életünket meghatározó gondolkodásunk és életvitelünk akkor lesz helyes – akár liturgikus-, akár erkölcsi-, akár egyháztörténelmi vonatkozásban közelítjük meg –, ha annak középpontjában mindig Krisztus misztériuma áll.

Gyulafehérvár, 2003. október 8-án

Marton József
szerkesztő

TARTALOM – SUMAR

MARTON JÓZSEF

Egyháztörténelem-szemlélet

Conceptie de istorie bisericească..... 7

HOLLÓ LÁSZLÓ

Christliche Ehe: Anspruch und Wirklichkeit

Keresztény házasság: Ígény és valóság 27

DOBSZAY LÁSZLÓ

A hároméves perikopa-rendszer és az új kalendárium gyengeségei

Sistemul liturgic de pericope și punctele slabe noului calendar.....39

NAGY LÁSZLÓ

Pszichológiai tényezők a házasság érvénytelenítésénél

Factori psihologice la nevalidarea căsătoriei 65

MARTON JÓZSEF

Macalik Győző élete..... 76

BARA ZOLTÁN

Viața lui Macalik Győző..... 87

KEREKES LÁSZLÓ

A nemzeti plébániák és kulturális javaik

Parohii naționale și valorile lor culturale 98

LÉSTYÁN FERENC

Belmisszó a Gyulafehérvári Érsekség szórványaiban

Pastprație în diaspora arhidiecezei Alba Iulia 109

MARTON JÓZSEF

Gajdátsy Árpád Béla élete 118

BARA ZOLTÁN

Viața lui Gajdátsy Árpád Béla 131

Szemle

Panoramă..... 143

INHALT – SOMMARIO

MARTON JÓZSEF

Vista della storia della Chiesa

Anschauung der Kirchengeschichte..... 7

HOLLÓ LÁSZLÓ

Matrimonio cristiano: Esigenza e realtà

Christliche Ehe: Anspruch und Wirklichkeit..... 27

DOBSZAY LÁSZLÓ

La mancanze del sistema triennale di pericope e del nuovo calendario

Die Schäche des Perikopensystems und des neuen Kalendariums .. 39

NAGY LÁSZLÓ

I fattori psicologici riguardanti la nullità del matrimonio

Die psychologischen Faktoren bei der Ungültigkeitseklärung der Ehe.. 65

MARTON JÓZSEF

Das leben von Macalik Győző 76

BARA ZOLTÁN

La vita di Macalik Győző 87

KEREKES LÁSZLÓ

Le parrocchie nazionale e i loro valori culturali

Etnische Pfarrgemeinde und Kulturgüter 98

LÉSTYÁN FERENC

La missione interna nelle diaspore del Arcidiocesi de Alba Iulia

Die Innenmission in der Diaspora der Erdiözese Alba Iulia 109

MARTON JÓZSEF

Das Leben don Gajdátsy Árpád Béla 118

BARA ZOLTÁN

La vita di Gajdátsy Árpád Béla 131

Rundschau

Revista dei libri 143